

Complexnummer: 529088

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Slot Well

Aantal complexonderdelen

9

Monumentnummers van complexonderdelen

529089, 529090, 529091, 529092, 529093, 529094, 529095, 529098, 529099

Woonplaats

Well

Gemeente

Maasdriel

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Dreef 7, 5325 XD te Well

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Het slot Well of Huys van Malsen werd in de 14de eeuw gesticht op een strategische plaats in een omstreeks 1300 ingedijkte bocht van de Maas, op een zandige hoogte dicht bij de Maasdijk, direct ten oosten van het dorp Well. Het complex bestaat uit een klein kasteel binnen een structuur van omgrachte terreinen die gedeeltelijk als tuin en wandelpark zijn ingericht en overigens een sterk utilitair karakter dragen.

De HISTORISCHE BUITENPLAATS WELL bestaat uit een HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), POORTGEBOUW (3), KOETSHUIS (4), houten BRUG (5A), VALBRUG (5B), HEKKEN (6A, 6B en 6C), WATERPOMP (7) en LEEUW (8).

Na 1326 werd door Claes van Malsen ter plaatse een omgrachte, vrijwel vierkante woontoren gebouwd. Over de vroegste geschiedenis is verder weinig bekend. In de 15de eeuw is het complex uitgebreid. Aan de westkant van de woontoren werd een L-vormig bouwlichaam met een ronde hoektoren gebouwd, dat met een muur aan de zuidkant met de woontoren verbonden werd waardoor een binnenplaats ontstond. In de muur was de toegang tot het kasteelcomplex. Op het voorterrein kwam een poortgebouw. Het complex bestond daarna uit een omgrachte huisplaats en voorburcht. Dit geheel werd door een tweede gracht omsloten. In 1672 werd het kasteel ernstig beschadigd door Franse troepen. Van de westelijke aanbouw met ronde hoektoren werd vrijwel alles verwoest. De woontoren kwam evenmin ongehavend uit de strijd. Hier zouden de verdiepingen zijn uitgebrand. Het complex werd in een eenvoudiger vorm hersteld.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De eerst bekende afbeelding van het huis en omgeving van de hand van A. de Haen dateert van 1732. Het kasteel bestaat hierop uit een door water omgeven donjon onder steil schilddak met arkeltorentjes aan de oostkant en aan de westkant een aanbouw onder lessenaarsdak waarin zich de ingang bevindt. Het kasteleiland is via een eenvoudige houten brug toegankelijk. Voor het kasteel staat een poortgebouw onder zadeldak.

Op de kadastrale minuut van 1823 staan woontoren en aanbouw weergegeven op een omgracht terrein. Het bescheiden poortgebouw uit 1732 is uitgebreid tot een langgerekte opstal. Huisplaats en voorburcht zijn omgracht evenals het terrein aan de noordzijde. Het kasteleiland is via twee bruggen toegankelijk: aan de zuid- en aan de westkant. De buitenste gracht heeft een uitstulping op de noordoosthoek: een klein wiel dat in de grachtenstructuur is opgenomen. Het omgrachte terrein achter het slot is als boomgaard en moestuin in gebruik.

Op enig moment in de 19de eeuw is het schilddak van de woontoren verlaagd.

In 1884 werd J.L.D. baron van Slingelandt (1840-1914) eigenaar. Hij liet vrij snel daarna restauraties aan huis en wijzigingen aan de tuin uitvoeren. De kap boven de woontoren werd weer tot de oude hoogte hersteld, de 17de-eeuwse aanbouw werd verhoogd en verbreed naar achteren toe en het kasteel werd aan de westkant met een bouwdeel uitgebreid op de oude fundamenten. De gracht aan de westkant werd gedempt. Wandelpaden werden in de nabijheid van het huis gerealiseerd. Om het huis werd een dijkje aangelegd zodat men de plaats kon rondlopen. Het smeedijzeren inrijhek met hardstenen hekpalen dateert eveneens uit die tijd.

Een volgende fase in de ontwikkeling van huis en tuin dateert van de jaren twintig en dertig van de 20ste eeuw. De woontoren en de middenvleugel werden aan binnen- en buitenzijde gerestaureerd en kruisramen met glas-in-lood werden ingebracht. Op het voorplein tussen kasteel en koetshuis kwam een grote zandstenen leeuw met het Nederlandse wapen te staan (naar verluid afkomstig van het Centraal station te Amsterdam). In 1934 verrezen poortgebouw, koetshuis en de ophaalbrug over de buitengracht. Op de brug naar het huis werden twee schilddragende leeuwen geplaatst. In de loop van de 20ste eeuw zijn in de westelijke wandeltuin stukken beeldhouwwerk rond en bij het 'bastion' gerangschikt. Een laatste grote wijziging aan de tuin is van 1974. In dat jaar is een deel van het terrein ten noordwesten van het huis door Mien Ruys opnieuw ingericht.

De historische buitenplaats Well wordt aan de noordkant door de buitengracht omgrensd. Aan de westzijde loopt de omgrenzing langs de dijk buiten het water, aan de zuidkant langs de Dreef en aan de oostkant langs de Horenkamp.

Op de bijbehorende kaart is de omgrenzing alsmede de situering van de complexonderdelen aangegeven.

Waardering van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS WELL is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- als uitdrukking van de geschiedenis van het rivierengebied ter plaatse;
- wegens de ontwikkeling van het hoofdbouw van verdedigbaar huis tot buitenplaats;
- wegens de aanwezigheid van een parkaanleg die nut en sier combineert binnen de beperking die het terrein ter plaatse biedt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529089

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 januari 2006
Kadaster deel/nr	82900/152

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Well	Maasdriel	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Well	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Ammerzoden	H			466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: HOOFDGEBOUW.

Uit drie delen bestaand hoofdgebouw (kasteel Well), waarvan het rechter bouwdeel uit de 14de eeuw kan dateren, het middendeel omstreeks 1600 daaraan werd toegevoegd en het linker bouwdeel van 1884-1886 dateert. Dit laatste deel bevatte overwegend vertrekken voor het personeel Het rechterdeel ligt onder een hoog, in 1884-1885 deels gereconstrueerd schilddak. In de gevels en dakvlakken vensters van verschillende formaten. Bouwsporen in het metselwerk. Aan de oostkant twee uitgekraagde arkeltorentjes.

Het middendeel heeft aan de zuidkant 17de- en laat 19de-eeuws metselwerk. Hier bevindt zich de hoofdingang (1928) met de wapens van Van Malsen en Van Arkel en het jaartal 1646. Vensters met luiken (1928). Dit deel wordt met een dwergfries en kantelen (1884-1885) afgesloten. Aan de noordkant heeft het middendeel een groot venster (1928) ter verlichting van de hal en het trappenhuis.

Het linkerdeel (1884-1885) ligt onder een schilddak, heeft op de zuidwesthoek een ronde toren en op de noordwesthoek een uitgekraagd arkeltorentje. Vensters en dakkapellen van verschillend formaat. Boven de deur in de westgevel het jaartal 1885 en het wapen van Van Slingelandt.

In het interieur dateren de inrichting van de hal met moer- en kinderbinten en het trappenhuis van 1927-1928. Achter de hal ligt de keuken. Onder het voorste stuk van het middendeel liggen twee kelders naast elkaar, een met tongewelf, de ander met kruisgewelf (rond 1600). De schouw met zandstenen consoles, versierd met festoenen, engelenkopjes en maskers en fraai gesneden eikenhouten betimmering op de insteekverdieping boven de hal is afkomstig uit een huis in Zaltbommel. Het schilderij op de boezem van Rafael voor paus Julius II is in 1813 door de Belgische schilder Odivaer vervaardigd. Vanaf de hal lopen met kleurige tegels en meanderwerk versierde gangen naar het rechter- en linkergedeelte. Die naar het rechterdeel (de woonvertrekken) zijn rijker van detaillering dan die

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

naar het linkerdeel (de afdeling voor het personeel).

De indeling van het oorspronkelijk onderkelderde rechtergedeelte is na 1672 ingrijpend gewijzigd. De vloerniveaus werden gewijzigd. Bij de aanpassingen in 1884-1884 en 1927-1928 is voornamelijk de aankleding van de vertrekken aangepast. De stucplafonds op de begane grond van het rechtergedeelte (een vlak plafond met lijsten en een kruisgewelf in de beide kamers en drie kruisgewelfjes in de gang) dateren van 1884-1885. De schouw in de hoekkamer is in 1969 ingebracht, die in de eetkamer is uit de jaren twintig van de 20ste eeuw. Op de eerste verdieping bevindt zich op de noordoosthoek de zaal, de mooiste kamer van het huis. De wanden zijn met imitatie goudleer papierbehang bekleed. De deuren, luiken en lambrisering beschilderd met een sjabloonversiering, neorenaissance schouw alles uit 1884-1885. De kamer daarnaast met samengestelde balklaag en 16de-eeuwse sleutelstukken. Op de tweede verdieping een ongedeelde ruimte met samengestelde balklaag met dezelfde laat gotische sleutelstukken met peerkraal. Het onderste gedeelte van de laat 16de(?) - eeuwse kap is van gesneden merken voorzien.

In het linkerdeel dat via een aparte ingang in de westgevel toegankelijk is, bevindt zich een kelder met troggewelven en een bijkeuken met pomp (voorheen de keuken). In dit deel werden in 1927 een dienstrap en twee WC's ingebracht. In de kamer links voor op de begane grond met lambriseringen, samengestelde balklaag met sleutelstukken en machinaal geweven gobelins uit 1927. Hoektoren met zevendelig straalgewelf en gebrandschilderd glas met onder andere de toren en het wapen van Hindelopen. Dit deel is met een deur afsluitbaar van de rest van het huis. Op de verdieping slaapkamers. In een van de kamers een marmeren schouw in Lod. XVI-vormen afkomstig uit het oude deel.

Waardering

Het HOOFDGEBOUW (kasteel Well), behorend tot de historische buitenplaats Well, is van cultuurhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de plaats in de geschiedenis van het westelijk riviereengebied;
- wegens de uitbreiding met een vleugel in 1884-1885, waarin een van het hoofdblok afgesloten personeelsafdeling tot stand kwam, die nog steeds als zodanig herkenbaar is;
- wegens het toegepaste bouw materiaal;
- wegens een aantal met name genoemde interieuronderdelen;
- wegens de ligging in de (afgesneden) bocht van de Maas.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Kasteel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529090

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82904/103

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdriel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG.

De historische tuin- en parkaanleg rond kasteel Well dateert uit de 19de en 20ste eeuw en borduurt voort op het aanwezige patroon dat tot de Middeleeuwen terug gaat. In het midden van de 19de eeuw is er sprake van een eenvoudige parkaanleg aan de noord- en westkant. Langs de buitengracht was sprake van een bescheiden wandelbos, het Singel. Het vierkante terrein daartussenin was in gebruik als boomgaard en moestuin. In de jaren na 1885 werd het wandelbos aan de westkant op het huiseiland en het voorpark uitgebreid, samenhangend met de bouw van een nieuw gedeelte aan het kasteel. De gracht werd aan de westkant gedempt. Hier werd een grote waterput met pomp gemetseld. In het terrein werden wandelpaden en een lichte accidentering aangebracht. Er kwam tevens een dijk tot stand zodat de hele plaats kon worden omgelopen. In de loop van de twintigste eeuw werd een ophaalbrug gebouwd naar de Bovenhof vanwaar men met een voetbrug over de buitengracht op de Singel komt. In de westelijke wandeltuin werd omstreeks 1930 op een opgeworpen wal een 'bastion' met stapelmuurtjes gemaakt waarop stukken beeldhouwwerk zijn gerangschikt.

Waardering

De TUIN- EN PARKAANLEG, behorend tot de historische buitenplaats Well is van cultuurhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de aanwezigheid van de uit de Middeleeuwen daterende dubbele grachtenstructuur;
- wegens het 19de-eeuwse wandelbos in combinatie met een boomgaard/moestuin deel.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Tuin, park en plantsoen

Historische aanleg

Monumentnummer*: 529091

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82904/21

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdriel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3: POORTGEBOUW.

In 1934 werd het huidige poortgebouw gebouwd ongeveer op de plaats waar de fundamenten van het oude poortgebouw werden aangetroffen die niet werden verwijderd. Van rode baksteen opgetrokken gebouw onder met leien gedekt, iets ingezwenkt schilddak. Een in de muur gemetselde trap leidt naar de kapverdieping. Enkelvoudige balklaag. Boven de poortopening aan de buitenzijde is een balk aangebracht met 'herbouwd in 1934'.

Waardering

Het POORTGEBOUW, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van cultuurhistorisch belang:

- wegens het type;
- wegens de eenvoudige en doelmatige vormgeving;
- wegens de ligging;
- wegens de visueel- en functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Bijgebouwen kastelen enz. Bijgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529092

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82904/37

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdiel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 4: KOETSHUIS.

In 1933 werd het oude koetshuis vervangen door een nieuwe tuinmans- of chauffeurswoning met een daarachter gelegen garage, waarschijnlijk naar ontwerp van de toenmalige eigenaar J.A. Boland.

Uit rode baksteen opgetrokken gebouw op samengestelde plattegrond onder met pannen belegde zadeldak. Het gebouw bestaat uit drie gedeelten: een woning, een bijkeuken en een schuur/garagedeel met schuin geplaatste inrijdeuren. De toegang tot de woning zit in de oostgevel. Vensters van verschillende afmetingen met luiken. Aan de grachtzijde is het gebouw voor een deel verbonden met de keermuur waarin gekrulde muurankers.

Waardering

Het KOETSHUIS, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van cultuurhistorisch belang:

- wegens het type;
- wegens de eenvoudige en doelmatige vormgeving;
- wegens de ligging;
- wegens de visueel- en functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Bijgebouwen kastelen enz.

Koetshuis(L)

Monumentnummer*: 529093

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82904/50

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdriel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5A: Houten BRUG.

De houten brug van het voorplein naar het kasteel is in 1927-1928 vervangen. Deze ligt op een landhoofd en anderzijds op een gemetselde pijler die middels een boog met het huis is verbonden. Aan weerskanten van de opgang van de brug een leeuw met schild. De ene met het wapen van Gelderland en de ander met dat van Ammerzoden dat gelijk is aan het wapen van Arkel.

Waardering

De Houten BRUG, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van belang:

- wegens het type;
- wegens de ligging;
- wegens de visueel- en functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Brug(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529094

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82904/62

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdiel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 5B: VALBRUG.

Voor het poortgebouw een valbrug aan zware kettingen uit 1934. Aan weerszijden een wapenstein, van het geslacht Spierinck van Heusden (goudkleurig spinnenwiel op zwart veld en ML) en van de familie Boland (landbouwer met schop en boompje en MDCCCCXXI).

Waardering

De VALBRUG, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van belang:

- wegens het type;
- wegens de ligging;
- wegens de visueel- en functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Brug(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529095

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82905/34

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdriel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 6: HEKKEN.

HEK (6A) aan het begin van de oprijlaan bestaande uit hardstenen pijlers met smeedijzeren hekwerken uit 1885. Op de pijlers 'Slot' en 'Well'.

HEK (6B) bestaande uit bakstenen hekpijlers met natuurstenen afdekplaten, bekroond door bollen; smeedijzeren hekwerk uit omstreeks 1930.

HEK (6C) bestaande uit bakstenen hekpijlers met natuurstenen afdekplaten, bekroond door bollen; smeedijzeren hekwerk uit omstreeks 1930.

Waardering

HEKKEN, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van belang:

- wegens het type;
- wegens de ligging;
- wegens de visueel- en functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529098

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82905/49

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdriel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 7: WATERPOMP.

Ten westen van het kasteel gelegen gemetselde waterpomp uit omstreeks 1885 boven een waterreservoir. De pomp wordt bekroond door een afdeklaat en een bol.

Waardering

De WATERPOMP, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van belang:

- wegens het type;
- wegens de ligging boven een waterreservoir;
- wegens de visueel- en functioneel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529099

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 januari 2006
Kadaster deel/nr 82905/31

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Well Maasdriel Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Well

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Ammerzoden H 466

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 8: Natuurstenen LEEUW.

Op het voorplein een natuurstenen leeuw met wapenschild waarop het Nederlandse wapen uit het derde kwart van de 19de eeuw.

Waardering

De natuurstenen LEEUW, behorend tot de historische buitenplaats Well, is van belang:

- wegens de ornamentele waarde;
- wegens de ligging;
- wegens de visueel-ruimtelijke relatie met de overige onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Kastelen, landhuizen en parken Tuin, park en plantsoen Tuinsieraad

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument